

Aan: bestuur van
cc: fractievoorzitters van
cc: griffie Provincie Utrecht en gedeputeerde

Datum: Utrecht, 20 augustus 2022
Onderwerp: Input verkiezingsprogramma Provinciale Statenverkiezingen 15 maart 2023

Geacht bestuur, fractievoorzitters, griffie en gedeputeerde,

Allereerst willen we de provincie bedanken dat zij zich in de afgelopen periode middels een uitvoeringsverordening heeft ingezet voor de vitaliteit van centrumgebieden (binnensteden, dorpskernen en winkelcentra).

Versterking Vitaliteit Binnensteden, Dorpskernen en Winkelcentra blijft nodig

Als je op een zonnige zaterdag door een van de centrumgebieden in de provincie Utrecht loopt, is de eerste indruk wellicht dat Corona (ver) achter ons ligt, ondernemers in retail, horeca en cultuur weer als vanouds kunnen ondernemen en de economie weer op volle toeren draait. Recente cijfers laten ook zien dat detailhandel en horeca het beter doen dan verwacht.

Ondanks deze zonnige berichten zijn er voor ondernemers in centrumgebieden stevige zorgen richting het najaar en de periode erna: COVID wintergolven, uitgestelde (belasting)betalingen en schulden, stijgende kosten door de oorlog in Oekraïne en de effecten hiervan op de economie zullen zijn weerslag hebben op de centrumgebieden in Utrecht. Daarnaast spelen de concurrentie met (inter-) nationale digitale platformen, de problematiek van bedrijfsopvolging, de enorme krapte op de arbeidsmarkt en de transformatieopgaven die nog niet overal gerealiseerd zijn, zeker ook in Utrecht een grote rol.

Het Planbureau voor de Leefomgeving laat in haar publicatie 'Winkelleegstand in binnensteden voor, tijdens en na de pandemie' (David Evers, juni 2022) weten dat de verwachting was dat de leegstand van winkelruimte in binnensteden in de periode van 2020 naar begin 2022 zou 40% zou stijgen. Daarentegen is begin 2022 gemeten dat de binnenstedelijke winkelleegstand juist is gedaald dankzij Beleid en Steunpakketten van het Rijk. Overheidsbeleid helpt tegen leegstandontwikkeling!

David Evers stelt in dezelfde publicatie (pagina 7):

“Nu dat de steunmaatregelen worden stopgezet (Ministerie van Algemene Zaken 2022) kan het zo zijn dat de winkelbedrijven die kunstmatig in stand zijn gehouden alsnog failliet gaan, met een scherpe toename van de leegstand als gevolg. De mate waarin dit gebeurt hangt nog steeds af van de handelingen van gemeenten, vastgoedeigenaren, detaillisten en consumenten”.

Met het stoppen van de steunmaatregelen is de actieve rol van provincie Utrecht dus meer dan ooit nodig! Al met al pleit dit ons inziens voor een continue aandacht vanuit de provincie voor de leefbaarheid en vitaliteit van centrumgebieden. We hebben in deze gebieden een juiste balans nodig in de culturele, evenementen, retail, horeca en dienstverleningsinfrastructuur.

Tijdens de Coronapandemie werden we gedwongen om maatregelen te nemen die ervoor zorgden dat sommige sectoren dicht moesten, terwijl andere open konden blijven. In deze periode werd pijnlijk duidelijk hoezeer retail, horeca en cultuur elkaar nodig hebben om goed te kunnen functioneren en een bijdrage te leveren aan zowel de lokale economie als de leefbaarheid en sociale cohesie in een (centrum)gebied.

De ondersteuning vanuit zowel het Rijk als de provincie is hierbij hard nodig! Zeker gezien vanuit de sociale rol die binnensteden vervullen. Gelukkig wordt dit ook erkend door het kabinet. Niet voor niets is in het regeerakkoord het belang van een bruisende winkelstraat opgenomen, letterlijk staat daar: *“Een bruisende winkelstraat is cruciaal voor de leefbaarheid in dorpen en steden. Het kabinet gaat samen met lokale overheden aan de slag om leegstand tegen te gaan en de samenwerking tussen retail, horeca en cultuur te stimuleren. Toerisme krijgt een volwaardige plek in het economisch beleid, waarbij ingezet wordt op spreiding”.*

De provincie kan hierin niet achterblijven. Haar ondersteuning in de afgelopen periode heeft goede resultaten opgeleverd, maar zal in de toekomst ook hard nodig zijn. Met elkaar zal gekeken moeten worden naar structurele, innovatieve oplossingen om ervoor te zorgen dat binnensteden, dorpskernen en centra aantrekkelijk en leefbaar worden en blijven, en bijdragen aan de brede welvaart in onze provincie. Dit is een gedeelde opgave en dat kunnen de afzonderlijke branches niet alleen. Het onderwijsveld kan en zal hierin ook een grote rol moeten spelen.

Binnenkort start u met het opstellen van uw verkiezingsprogramma voor de provinciale statenverkiezingen op 15 maart 2023. Graag vragen we vanuit diverse belanghebbende stakeholders uit de centrumgebieden in de provincie Utrecht om voor de periode 2023-2027 aandacht te blijven besteden aan de versterking van vitale binnensteden, levendige dorpskernen en toekomstbestendige (winkel)gebieden.

Onze acht aandachtspunten op provinciaal niveau zijn:

1. Kies voor stringenter retailbeleid, versterk regionale samenwerking en afstemming

Stringenter retailbeleid moet leiden tot compacte centrumgebieden en lokale transformatie van gebieden. Dit vraagt om duidelijke keuzes, regionale afstemming en juridische verankering.

2. Stimuleer de transformatieopgave

Centrumgebieden veranderen versneld in verblijfsgebied en winkel-vierkante-meters moeten plaatsmaken voor andere functies. Horeca, dienstverlening, leisure, cultuur, wonen, werken, evenementen, markten, ambachten, groenvoorzieningen: ze horen allemaal thuis in het centrumgebied van de toekomst. De markt pakt dit maar beperkt en met vertraging op, daarom is in de transformatieopgave een stimulerende provinciale rol gewenst. Hierbij zien wij onder meer mogelijkheden om creatieve makers, die kampen met een gebrek aan ruimte, meer de centrumgebieden in te halen, bij te dragen aan de transformatie van (centrum)gebieden en de verblijfskwaliteit en leefbaarheid te vergroten door (tijdelijk) leegstaande panden in te vullen.

3. Stimuleer toekomstgericht ondernemerschap

Sterk ondernemerschap van met name zelfstandig ondernemers is een belangrijke pijler onder een vitaal centrum. Het traditionele bedrijfsmodel moet versneld mee veranderen om nog vitaal te zijn. Nieuwe concepten laten zich niet altijd vangen in de traditionele kaders voor retail, horeca en cultuur maar zijn steeds vaker mengvormen. De coronacrisis versnelt de digitalisering van retail, horeca en cultuur en vraagt een snel 'antwoord' van ondernemers. Stimuleer een toekomstbestendig beleid, maak het mogelijk binnen de huidige kaders of pas de kaders waar nodig aan. Dit vraagt innovatiekracht waarbij ook sectoren van elkaar kunnen leren. Dit onderling lerende vermogen komt vaak niet vanzelf tot stand en dient te worden gefaciliteerd om samen tot verandering en nieuwe concepten te komen.

4. Pas kennis en data toe

De basis van beleid ligt in kennis en data. Met andere woorden: monitoring van bezoekersstromen in centrumgebieden en onderzoek naar de prestaties van deze gebieden vragen een professionele aanpak. De onderlinge impact van de sectoren horeca, retail en cultuur dient ook beter in beeld te worden gebracht om proactieve regie op de vitaliteit van centrumgebieden mogelijk te maken. Met de juiste kennis en data zijn keuzes beter te onderbouwen. Deze kennis en data moet gedeeld worden met betrokkenen.

5. Stem profilering en onderscheidend vermogen onderling af

Om echt van betekenis te zijn, wordt het eigen karakter van binnensteden nog essentiëler. Dit vraagt om keuzes. Het juiste profiel stimuleert de juiste consumenten om centrumgebieden te bezoeken. Het gaat niet meer alleen om de goede retailmix, maar om een uitgekiende centrummix waarin retail, horeca en cultuur elkaar versterken. De provincie kan hierbij een coördinerende rol spelen in het onderling delen en afstemmen van de omgevingsvisies per centrumgebied om zo te komen tot een onderscheidende profilering per gebied en voor de provincie als geheel.

6. Ondersteun bij de verduurzaming van de bereikbaarheidsopgaven en stadslogistiek

Aangevoerd door de woonopgave en verduurzaming, is de mobiliteit en logistiek, alsook de bereikbaarheid een onderwerp van belang. Diverse steden bereiden zich voor op de implementatie van de Zero Emissie Zones Stadslogistiek. Hierbij is vervoer en logistiek een grote uitdaging. In een andere mate speelt dit bij dorpscentra, waar verduurzaming van vervoer, afval en circulariteit sterk achterloopt op de beleidsambities en met een sterk uitvoeringsprogramma op de provinciale agenda hoort. Door als provincie ondersteuning van verduurzaming op deze onderwerpen voor individuele ondernemers mogelijk te maken, zet je overigens ook in op duurzamere centrumgebieden als geheel.

7. Stem integraal af op het gebied van arbeidsmobiliteit

We zien een belangrijke regierol weggelegd voor de provincie in de integrale afstemming hoe we omgaan met werkgelegenheid, geredeneerd vanuit schaarste. Het tekort aan woningen heeft ook invloed op het aantrekken van arbeidskrachten. Hierbij kan het transformeren van leegstaande gebouwen naar (tijdelijke) woonruimte voor arbeidskrachten in o.a. zorg, retail, horeca en cultuur een oplossing zijn. Daarnaast is het belangrijk om voldoende (financiële) middelen vrij te maken voor het voortzetten van de Human Capital Agenda om zo de arbeidsmarkt structureel te verbeteren.

8. Ondersteun duurzaam herstel van de toeristische sector

De toeristische sector heeft een forse klap gekregen door de coronacrisis. Alhoewel binnenlands toeristisch bezoek inmiddels weer redelijk op peil is, moet de internationale markt nog een forse inhaalslag maken. Met name het zakelijke toerisme zal voor het algehele herstel nog enkele jaren nodig hebben en ook het toerisme uit verre bestemmingen heeft nog een stevige impuls nodig. Een integrale benadering van Toerisme is van belang voor de provincie Utrecht. Afstemming en samenwerking blijven hierin cruciaal.

In deze brief geven we onze visie op een provinciale aanpak, waarvoor wij uw aandacht vragen om deze in uw verkiezingsprogramma op te nemen.

Uiteraard zijn wij bereid een nadere toelichting te geven op deze aandachtspunten en gaan hierover graag het gesprek met u aan.

Met vriendelijke groet,

Jeroen Roose-van Leijden
Centrummanager Centrummanagement Utrecht

Namens Centrum Overleg Provincie Utrecht:

- Ondernemersvereniging Centrum Zeist, Ronald Schrijvers, voorzitter;
- Winkelstad Veenendaal, Henny Jansen, binnenstadsmanager;
- Centrummanagement Utrecht, Jeroen Roose-van Leijden - centrummanager, Arjan Kleuver - voorzitter;
- Ondernemersvereniging Binnenstad Amersfoort, Maikel Gijzen, centrummanager;
- Lokaal Retailbelang¹, David Lansen, regioadviseur Utrecht;
- Culturele sector provincie Utrecht, Jeroen Bartelse;
- Stadsmanagement Stichtse Vecht en Centrummanagement IJsselstein, Frits Mulder (stads- en centrummanager)
- Winkeliersvereniging Door Eendrecht Sterk (DES Woudenberg), Woudenberg, Herman Dechesne, bestuurder;
- Leerdamse Ondernemersvereniging LOV, Tom van Campenhout, voorzitter;
- Centrummanagement Leerdam, Tinja van Zanten, centrummanager;
- Centrum Soest – Van Weestraat, Pieter Bax, voorzitter;
- KHN Midden Nederland – voorzitter Paul Ruiter, Simone van Laar – regiomanager, Jeanne Kroon – regiomanager.

¹ Lokaal Retailbelang is de samenwerking van 14 brancheorganisaties van de Nationale Winkelraad onder MKB Nederland en vertegenwoordigen 38.000 ondernemers